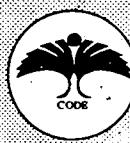

Boko 115 nan
1995 SAN - ZUWENKALO

Jekabaara

Cikela ceman n'a musoman kunnafoniseben

a be bo kalo o kalo

Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

BINKANNIKELAW DAGAYORO KERA SAN N'A LAMINIDUGUW YE

Dakun w

№ 2 : Lasidanséfu
Abudulayi Jakite n'a ka
cédénw ye noni belebele bo
Sankaw sen na

№ 3-4 : Bandiya kuncéyoro
ye marayoro ye

№ 5 : Kunfilanintu: tégé-
nogolen bana

№ 6 : Ji be furaké cogodi?

- Sira walima dijénatigé...
an k'an jenata!

№ 7 : Sirako la tige gelenw

№ 7-8: Siginogonya jéyoro
hadamadenya la

№ 9-12: Bamako : farafinna
sennatolatan faaba.

Afriki ntolatanton mankanninw ka ñanakunben kera Bamako

Kalo laadilikan

Peresidan Alfa, ka se Malidenw ma

A ka fangata san sabananjémukan kono, peresidany'a jira kokunnadiyaba
de b'an ka jamana ye ka d'a kan sɔrɔbaw b'an bolokoro: sanu, kɔɔñi, bagan
ani adamadenw n'u hakiliw. Nka koben ani kɔɔñogontala nifasokanu de
b'olu lasabati an bolo. Aw dun ko di o la Malidenw?

Tumani Yalam Sidibe

"Daniya numan ni Kumamugu in si te jamana nafa, fo kelen : WALEYA" (Abdulayi Bari)

Lasidanséfu Abudulayi Jakite n'a ka cédénw ye joni belebele bɔ Sankaw sen na

Ka bi san kelen ni ko bi, lakanabaliya ni matarafabaliya bɛ ka san soro ka t'a fe San kunbeda la. O taasira juguw la, joyoroba bɛ binkannikelaw ka siratige la taamabagaw ne ani moto sonje. O de siratige la, 1995 san awirilikalo tile 29 n'a tile 30 sufɛ, kamijonba do nibasenin do karabara binkannikelaw fe San ni Kinparana ce sira kan. O mɔbili fila bɛe lajɛlen kɔnɔmogow ka nafolow bɛe bor'u kun. O wari haké bennna sefa ba kɛmɛ ni ba tan (110 000) ma. Awirikalo tile 10 fana, sira dara wotorotigi dɔw ne minnu bɔto tun don Si, Sandogo kanma. Okera bako. Wari haké min bora olu kun, o bennna sefawari ba kɛmɛ ni ba bi saba (130 000) ma. 1995 san mɛkalo tile 29 n'a tile 30 sufɛ, binkannikelaw y'u seko jira kare "SOMATIRI" fana n'a kɔnɔmogow la. Okera Tafila. Oni Sancé yebametere 15 ye. O fana kɔnɔmogow bolonafolo bɛe bor'u kun, sefawari miliyon 2 ani ba 100 ni ba 20 (2 120 000).

Ninwalejuguwn' u nɔgonna caman de kanma, San zandaramaw ka jɛmaa, n'o y'an jɛnɔgonke Abudulayi Jakite ye, o n'a ka cédénw ye dɔfara u ka kunkene ya kan, ni kumandan ani polisiw ka dɛmen ye, walasa ka dansigi ke walejugutigi ninnu ka masibawla adamadenw kan. "Bandi" mɔgo kɔnɔntɔn de ye Sankaw ni San laminidugu werew sensabara sigigeni kan nin cogo in la ka bi san kelen ni ko bi. Lasidanséfu Abudulayi Jakite n'a ka cédénw sera k'u tege da walejugukela ninnu kan timinandiya baaraba kono. A mɔgo minnu tɔgo b'an bolokɔrɔ, olu file nin ye (Ja kan, ka bɔ numanfe ka taa kinife):

- Anodi Bokum;
- Saliyu Boli;

Yoro Bari n'a jɛnɔgon juguw kera nege la

- Dawuda Trawela ko Dawudi Doso (ale sihaké bɛ san 27 la)

- Yoro Bari (ale de ye wale jugukela law ka jɛmaa ye. A bangera nin y'o san 37 ye, Jɔnkodugu kono, Kɔnɔbugu kubeda la);

- Zumana Trawele, ale bangera 1970 san na, San dugu kono;

- Bubakari Fofana;

- Usumani Jalo.

Fen min ye mɔgo kɔnɔntɔnnantɔgo ye, o ma soro an bolokɔrɔ;

Baara jugukela law ka jɛmɔgo, Yoro Bari, o taara minɛ San zandarama jɛmaa fe fo Sikaso.

Utun b'u ka baara boloda cogodi?

Yoro Bari ka fo la, baarafeɛre kɛrenkɛrennende b'ubolo. Otaabolo fɔlo y'u ka walejugu keyorɔ magenni y'u senna. O yorɔ janyara cogo o cogo, u bɛ se yen tilefɛ walasa ka yorɔ kɛcogo lakɔlosi. O senfɛ, u bɛ sira tigeyorɔ jatemine. U bɛ siratigejiribolow tige sufɛ, su minuwi ni waati fɔlo ce. U bɛ jiribolow da sira kan su waati fɔlo n'a waati 2nan ce. O

ro, mɔbili fɔlɔmin b'i kunbo, aa, dugawu b'o kɔnɔmogowbila de! Wale jugukela ninnu te fɛn wɛre jini wari ko. N'u y'u ka baara ke, u bɛ jensen. U bɛ segin ka nɔgon soro bɛnkanyɔro do la walasa ka t'u ka soro kelen rɔtila u ni nɔgon ce. O tilali mana ban, u bɛ jensen. Bɛe b'a bɔdugumagen: San, Sikaso, Mɔti; Kucala. U tɛ fara nɔgon kan tugun fo n'a kera walejugu wɛre bolodali kanma ye.

Walejugukela law kədɔnnna cogo di?

San duwajɛw ka minen sɛgesɛge dɔw de senfɛ, olu bora farafin marifanin fila kan Dawudi Doso ni Zumana Trawele ka minenw ro. Olu ka jininkaliw de senfɛ zandaramaw fe, ko ninnu bɛe kɔ bilara fiñe na.

Ninwale-jugu-ke-jamakeleninjor'a la fana k'olu de ye "Sotraso" kareba ni kare "Dina" fila ani kamijon eremɔrukuma do labalan Sikaso ni Zeguwa ce. Olu senfɛ, u ye sefawari 6 000 000 de bɔ mɔgɔw kun.

Welekan

Ka da baarajugu ninnu kan, minnu

be no juguba bila adamadenw ka sigida-kono-hakilisigi n'a hakililatige la San, zandarama ne'maa Abudulayi Jakite, y'a jini San n'a laminiduguw bees kono'mogow fe, u k'u fanga fara zandaramaw ta kan: ni siganamogow kofoli ye, walasa ka walejugukelaw bees jugusen kari.

Baarajugu werew

1995 san zuwenkalo tile 31 ni zuwenkalo tile folo ce suf'e, San zandaramaw y'utege ke siganamogow fila kan, sarimisi 23 tun be minnu bolo.

Jawarala Fatumata Sumare
Jamana baarada togolaso - San

Lasidansfu Abudulayi Jakite, San zandarama ne'maa

Bandiya kuncyoro ye marayoro ye

Alamisadon, 1995 san zuwenkalo tile 8, n bolen walejugukela ninnu ka mineni kalama, San zandaramaw fe, n ni Mahamani Jawara jera ka kojepiniw damine. Tijne don, ale furumuso Fatumata Sumaretunye baara fanba ke ka ban. Nka mog'o fana man kan ka bo dunu koro ka t'i kono gosi kerefe de! Tijne don fana kontaakuntun te bandi ninnu ka ko ye San dugu kono. MAKOCI ni Sangemon kunnafoniko de tun yen taakun ye. Nka ni nsabandenbola ye genden bo, o te nejuguy'a bo'kun na ka masoro a bees ye jiriden ye. Nin don in na, an seyoro folo kera zandaramaw ka cakeda ye. Yen, an ni lasidansfu Abudulayi Jakite ka ceden daw ye nogonkuma'nogonya. Anmasek'ale yere lasoro, o waati k'o sababu ke a ka donbaara bolodacogo ye. An bora yen, k'an kunda San kasobon kan. Yen fana an kubenna garadi ne'maa Yatara n'a jenogonw fe ni bonya ni karama ye. O bees kofe, dijen ker'an ma an ka don kasobon

Walejugu keyoro bilara kene kan bandiw yere fe

kono walasa ka taa walejugukela ninnu ja ta. Kasobon in kono, an y'a koci ko a kono'mogow n'a yere kecogo te tali ke nogon na. Maa bi saba ni ko nogon, minnu fanba ye mogojugu ninjuguw ye, n'a fora ko k'olu lamara kasobon kono min tilebinyanfanfe kogo bogow bema ban wuuru la, ka daladon-kojuguya kan, o ye baasi ye. O temennen ko,

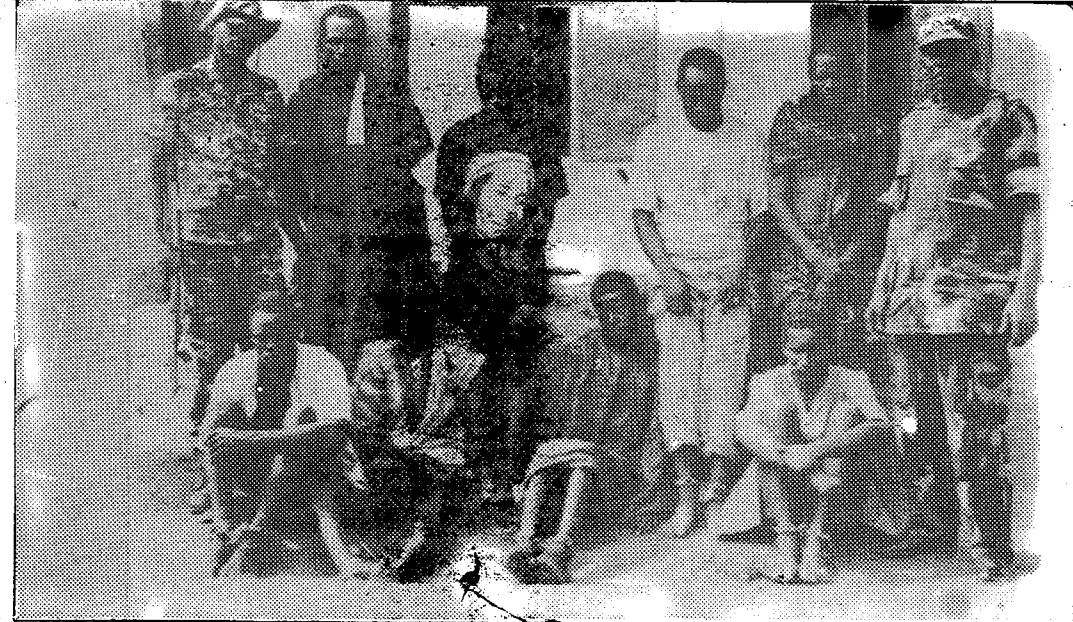
a ka kan an k'an taasi ni Mali dugubaw bilama ka kan k'u wasa don halibi kasobon bogokogomaw la. Ni sanji m'u bin, daba te dese u la. Bees dun b'a don ko mog'o jugu tilalen b'i ko waraba negedama de. N'a y'i soro a b'i faga. N'i y'a soro, soro'cogo jugu la, a b'i faga. San kasobon ni garadiw ka basigida ce, o kelen b'a danma jama-temenyo

ye it se ka siraba ni sugu ani mobili tayorō dōn ka bō kasobon yere la yoro min. Awa fen min ye garadiw yere hake ye, mögo woɔrō (an ye mögo saba de ye kene kan) o fana be maa hakili surankun bō. San ye duguw rō dugu lakanata dō de ye Mali kōnō, ka d'a sigicogo kan. I n'a fō Kucala ni Sikaso duguw, San ye dugu ye min ni bandijamanaw dennen be nōgōn na, i n'a fō Burukina.

Don kelen in wuladafé, an sèginna ka se zandaramaw bara. O senfē, an n'u ka némā Jakite ye nōgōn lasorō. An n'a ka masalaw senfē, an ye ko sabatilen duuru kōlōsi:

- San lakananikēlaw b'a dōn k'u sigikun y'u adamaden nōgōnw de nin n'u bolofenw lakanani ye. O de kanma, feere bēe tigelen don u fe o siratēgē la.

- San ye dugu ye, sigida kōnōmōgōw ni lakananikēlaw ka baaranogonya ka dōgō kojugu yoro min. N'an dun ye maajuguw to an cērō balimaya walima siginogonya gaasi kanma, an bēn'an bolo su an yere nē kan. O don de an bē nimisa barisa an dusukasibagatō b'a dōn o

Binkannikēlaw lakoronna San kasobon kōnō

don ko balimaya ni siginogonya te mögojugu fēko ye. Min b'ale nafa, o ye wari sōrcogo jugu ye.

- Dugu mana bonya, ka dōnsen kuraw don dijenatige taabolowkōrō, ce ni muso bēe fana ka yelēma don a ka dijenatige kecogo la. Ka waribawk'ikunkata amasirawminē; ka nafamafenbaw k'i kun ka taamasiraw minē, olu ye ladaw ye minnu ni wulili ka kan;

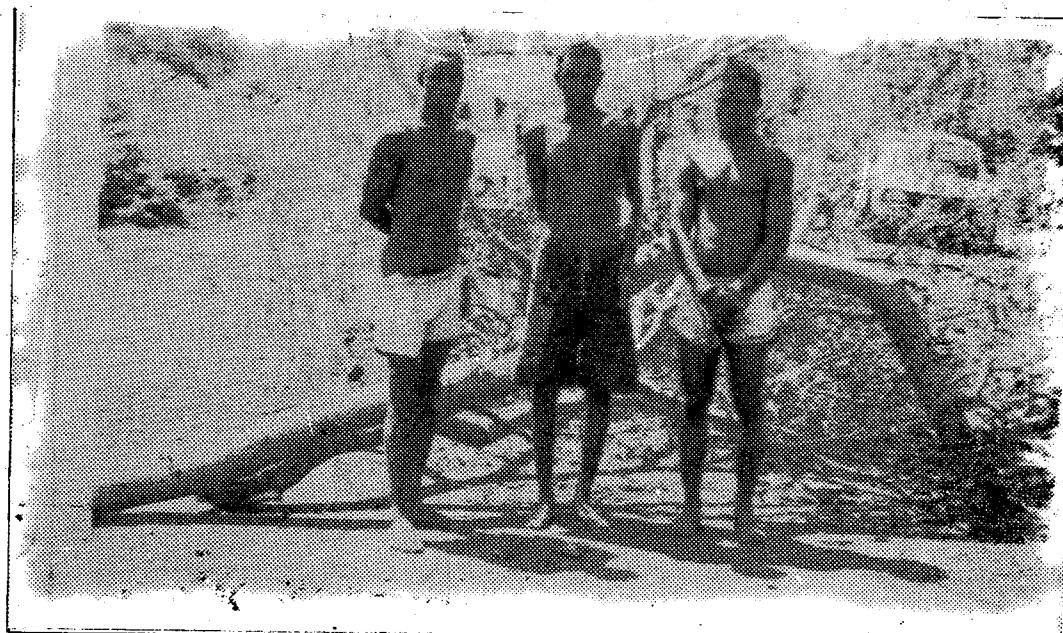
- Jogo numanw ka don denw la. K'ulamo ni danbe ani adamadenya kanu ye. U k'a dōn, ani ka mō n'o

hakilinan ye, ko walifēn sōrcogo jugu nōfēbōne de ka ca n'a diya ye. U k'a dōn ko kasobon be danbetigi bēe n'a ka denbaya danbe tīnē.

- Nin kojugukēlaw la, Malidenw ni Kōdōwarika ani Burukinaka b'u la. O b'a jira ko kalanani matarafafenw ka kan ka lasinsin ka t'a fe, ka masorō kōfē juguya ni sōkōnō-juguya nōgōn sōrōkēnē don.

Bōko nata kōnō, an da bēna se ninan Sangemōn kecogo ma. Ni Ala sonna.

Tumani Yalam Sidibe
ni Mahamani Jawara

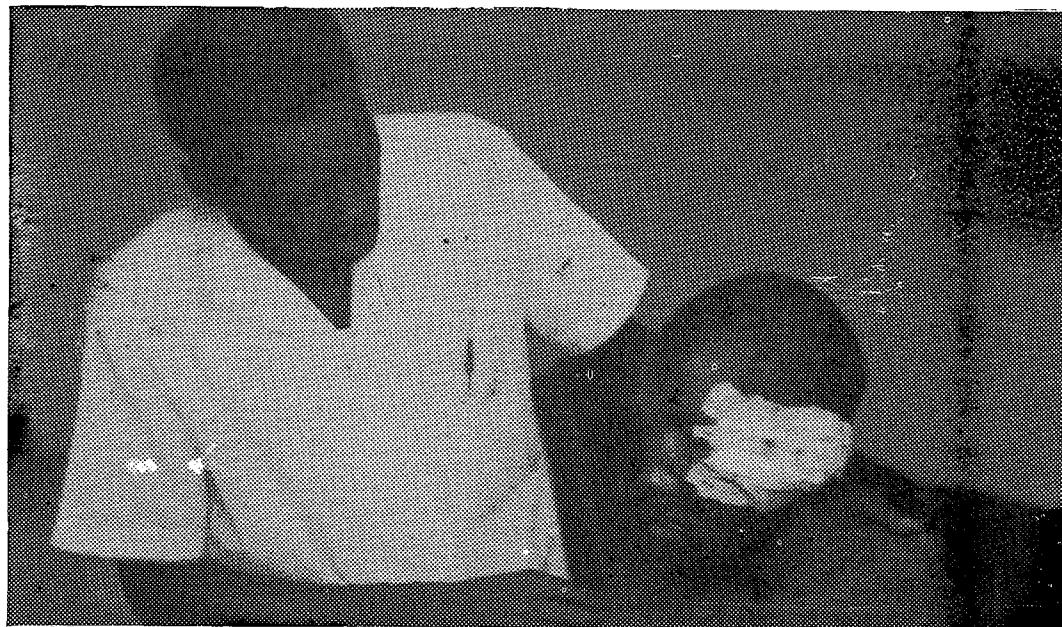

Binkannikēlaw n'u ka jiribaron

Jekabaara ye cikela cēmann'a musoman kunnafonisēben ye. N'an dalen b'o la, an fana k'a nini ka fara a sēbenbagawkan. O rō, an ka batakiw ci, K'u cika caya an ka duguw kan, an ka sigidaw an'an ka ladaw kan. N'o kera an bē ke sababu numan ye.

Kunfilanintu : tēge-nōgōlen bana

Ka bi 1970 san ni bana in kera masibakoba y'anka jamana kono, san kelen, kanjabana fijebana temennen kofe, kunfilanintu ma ke bana silatununen y'an ka jamana kono tugun. Tijé don, kabi a ka kasaaraba san o , a ma ke mogo keme yirika silatunubana ye nōgōn fe, san o san koni, a kelen kelen tun be lakodon an ka jamana fan do fe. Nka, ninan ta ker'an hakili lajiginfen ye 1970 san kasaarawla. Okera kerenkereennya la Moti ni Segu ani Tumutu maraw kono. O ye fén ye min be mogo kamanagan ka masoro, i n'a fo kanjabana, kunfilanintu fana ye bana de ye min be yelema mogow fe. Hali a ka mogo faatulenw kobaga yéretangabaliw fana be se k'a lasoro, ka laban a ka fureya la. Nka, anbee ka kan ka min to an hakili la, o de ye ko, bana in min ye nōrōyōrō soroan balima mogo 600 ni k'o la bi bi in na, n'a kera mogo 200 ni k'o ka faatuli sababu ye, bana t'o ye, mogo be dësé ka min ka kisi min ma. Ale ninw ye mogow ye minnu ka sababa te saniyako la. A juguw ye mogow senumanw ye. N'a fóra komogonogolenw, okorotefarikolo gansan ka ko ye. Ka jeya i farikolo la; ka jeya n'i ka sigida ye; ka bo nōgōmafénw ma. kerenkereennya la k'i tegew ko k'u je ni safune ye sann'i ka dumuni ke. Fen min ye an ka minnji ye, an kana o min abada ka siga to a la. A ka kan yere, an ka se dōgotorow ma, k'u ka ladilikanw men an ka ji minta lasenuyacogo la. Lada jugudob'anbara yan, mogo caman ye min faamuya k'a dabilo pewu u ka duw kono, nka halibi, hakili gelentigi dōw be yen minnu banbannen b'a kan. O ye gaden bee lajelen tege kolii yejikelen na dumuni kanma. Oma ni. Hali n'o lada o. Iakolokolobagaw yerejotiyakan ye ko fen don min be dudenw lakolo nōgōn ma anik'u kanu to nōgōn na. An k'a don k'a masiba ka

Ji man kan ka dësé cogo si la kunfilanintuto la

jugu ga ma n'a ka nōnisira ye. O tun be sanga la waati min, o waati y'a soro dijé ma don nōgōnna tan fólo. Banaw si tun man ca, awa u jensencogo tun ka gelén. Bi bi in dun na, dijé bee donna nōgōn na; adamadenw bugunna, k'u sigiyōrōmako caman; awa bana juguw cayara. U caman fana be mogow lasoro nōgōn fe. Fura kelen min be nin bee la, o de ye adamadenw jogo yeleiali ye. Bee kelen-kelen k'a to i hakili la ko adamaden nin fólo y'a yere ye cogo min na, a jugu fólo y'a yere ye o cogo kelen na. Dōgotorō ni bamananw ani furabolaw b'an furake, o ye tijé ye. Nka, min kafisa o ye bana yere sōrōbaliya ye. Kunfilanintudunyebana juguba ye, min kele ka nōgōn haali. Osiratége la, an be ladilikan wolonwula di, minnu matarafali b'an ce janya bana in na:

- An k'an ka dumuni tobitawtobi k'u mo, k'u lasagon minen jelen kono; k'u dun n'an tegew jelen ye.
- An k'an ka dumuni kene duntaw (salatiw, nkoyow...) koji senuman na, k'u dun n'an tegé jelenw ye.
- An k'an ka ji minta n'an ka

minenkoji bee lajelen ke ji senumanw ye (ji furakelen).

- An k'an janto denmisenninw na, dumuni kewaaatiw la, k'u tēge ko ka je.

- An k'an ka sigida lasenuya, ka ji basigiyōrō geren ani ka bokeiyōrō wajibya nēgen kono.

- N'an y'an baramogo walima an siginogon min ye foono ni kōnoboli la, an kana bila-ka-suma ke. An ka dōgotorōso segere n'o tigi ye teliya la.

- Ni Ala y'a ke mogo min faatura bana in fe, an ka tangafénw don an bolola k'oka janaja ke: k'a ta a koyōrō la f'a su donyōrō. An k'a ko ni ji senuman ye (ji furakelen). K'a dondingé sen ka dunya. N'an tilara janajaw la, an k'an yere ko ni ji senuman ni safune ye.

An be se ka ladilikan dafata min fara nin ladilikanw kan, o de ye kunfilanintuto kōlosibagako ye. Mogo caman sigikun t'a kunna. Mogo kelen be wasa ke. Omogoo yere fana be bila latangabolo bee kono. N' balimaw kumadonsow ka kumadon: dijé nōgōn fen duman te. Nka n'i kēneman b'a kono, i t'o diya dōn fo n'i y'i bōtō y'a kono! jukunnamugu fila diyayōrō

dondon te sumunin bodon y'a la wa ? N y'a mine Monten da, ale min ye dogotorow benbake ye. A ko : "Adamaden ye fura duman soro bana caman na, nk'an hakili be bo min ko tuma caman, o de ye ko banafura si t'an bolo folo min barikalen don ka temen an yere jogow yelemai kan".

Aa, Bakoroba Jabate, dije sera ika dononkorosoboliwati ma sa de. It'an demen a kirikeko la !

Sendimifura duman ka ni; kunkolodimifura duman ka ni; konodimifura duman ka ni; nka fura min nogon te, o de ye yerekolosifura duman ye. O't'an jogow ye wa ? Ala'ka bana in nagasi. Anbeek'a fokoamiina!

Tumani Yalam Sidibe

Sira walima neñamaya ... an k'an neñata !

Salon Jekabaara bokocamankono, an kumana aw ye sira ka kasaaraw kan adamaden ka dijenatige la. O kasaaraw yere de ganseliko juman kanma, dijejamana kafolenwakonta min be wele ko "Nasonzini" (ONU), o ye san o san mekalo tile 31 sugandi k'a ke "sira minbaliyadonba" ye dije kono. Ninansan jemukan ye ko : "Sira musaka ka bonhaalin'an hakilinantaw ye". Fen min ye sira musaka lakodonnenw ye kalanbali kunda ani kalannen kunda, o y'a songo warali ye. I ko sikarati o, i ko siramugu o ; hakaja, i ko siramognon o, ninnu kelen-kelen bee tile hake minta wari kasabi be ga kelen nasongo bo. Nka, nin yoro in na, anten'an saman ofe, ka masoro o ye fen koladonnen ye. An be n'an saman min fe, o de ye sirabana n'a kasaaraw ye dije kono san o san. Sann'an k'an dadon olu la, an be kuma dadon nimin ye, o de ye ko : san o san, sirabana be mogo miliyon saba de lafaatu falaki dije kono. O b'a jira, ko Ala ye don on don da, tile o tile, adamaden kelen de be faatu sanga kelen o kelen dije kono. O temennen kofe, sirabana be mogo miliyon kelen ni tila de lojuratoya dije kono san o

san. O banaw ro belebelew ye ninakilibanaw ni pasadimibawani joli rotijebanaw ye, ka fara fogonfogondimibanaw kan.

O be ke cogodi ?

a) ninakilibanaw : o rökenbabaye sinsan ye ka fara ninakili-degunbana tow bee kan. Bee b'a don, ko sira suguya o suguya, walas'a ka diya adamaden nen kan, fo ka sege de k'a la. Fen werew yere be kolonso a la ka da sira dilancogokan. (Sikarati rökefen ka ca ni siramugu ani tabadagasira ta ye. Sikaratiw fana rökefenw ka ca nin nogon ye ka d'u kalitewkan). O sege o

la.

Ninbaara in kelen kofe, aw b'aw ka regenwana ko ku senuya ani ku kasatigci kasatigclanye (geresil). N'an ye senuya taabolo ninnu matarafa, a ka c'a la, an be tanga kunfilanantu n'a nogonna bana caman were ma.

A kafisa aw ka se dogotoro ma ka jenini ke furakcogo folen ninnu bee la.

n'o rökefen tow de be ninakili degun doonin-doonin, fo ka taa se hake ma min te se ka bërebën bilen, furakeli barikama ko. Ni mogo min dun ye jatemine ke furaw sansongo la bi-bi in na, o bana b'i fere maa keme yirika de rotijeni ma, barisa ni wariko nana ka fo wari ko, labanyoro were t'o la bône ko.

b) Pasadimibanaw : Sira ye pasa magayafen barikamaw ro belebele do ye. O yere de kanma, ni fangadesebana be mogola, dogotorow ka jininkalifolye :yal'ibe sira min wa (siramugu ; sikarati ; tabadaga). Siraminhaba bee de faridimito wal'u farifagalen be wuli sogoma o sogoma ka bo u sidilan kan. A ka c'a la, pasadimi in bëna ni waati ni waati hakili waaro-waaro ye. O de sababu la, sira joyoro ka bon adamaden ka hakili-la-banaw la.

c) joli-rotijebanaw : tansonw ni dusukundimibawani joli-tijebanaw b'o bana serew ro. N'i ye mogo caman nininka, olu hakili b'a la de ko n'a fora ko tanson, ko joli dogoyali walima joli hake cayali de ko don. Un - un de. O te ! N'o tun don, bana in furakeli tun tena temen wulada-kelen-baara kan.

Barisa dögötöröw dan tun be ke do farali walima do boli ye joli la. Tanson ye joli rotijebana de ye, min b'a konoßen barikamaw lafuya, k'udesse uka baara kecogo lakika la. Sira de dun be adamaden joli tije bögobögö k'i to i sen kan. O de kanma, an ni mögo sawura kénéman caman be baro ke, se ka tila ka ke teliya la k'an wele o karaba-fure kunna walima o karabaganasilen kunna.

d) fen min ye fogonfogonnabanaw ye, olu koni sababu fanba ye sira ye. Sogosogoninje barika ka bon olu la kosebe. Nin ýoro in na, an hakili temenna bijendimibana kan. O fana baju ye sira ye.

N'i ye mögo caman nininka, u b'a fo kene kan k'olu dalen be sira ka kasaaraw la haali ko nka u deselen de be sira min. K'u dusu m'a bila fö! Nka, yaliolub'a döñkosira danogonma te bi bi in na adamaden halakili latijefenw la dijé kono wa? Sumaya ye bana ye, bana juguba. Nk'a te sira ka kasaaraw bo. Dijé kénéya lasabatitonba (OMS) dun ka fö la, an be se 2020 san ma tuma o tuma, a b'a soro sira be mögo miliyon tan de faga dijé kono san o san.

Fen min je dogonnen don aw ma kosebe, o de y'a ka kasaara ye denjenen kan min ba be sira min. San

Sirako la tije gelénw

Aw b'a don sikaratiminna joli be dijé kono wa? Aywa, n'aw tun to hake don, a file:

* Mögo miliyari kelen ani miliyon keme de be sikarati min dijé kono. N'an ye siramuguminnaw fara okan, aa, jatehake be ke danmatmen ye! Dijé jamakulu bee lajelen hake bilama ye bunadamaden miliyari woch ni miliyon 900 de ye!

* Jamana senyerékörök kono, ce hake 41% ni muso hake 21% de be sikarati min.

* Jetaajinijamanaw kono, ce hake 50% ni muso hake 8% de be sikarati min.

Muso sikaratiminna hake be ka caya ka taa a fe jamana caman kono. O ye galokoba ye!

Sikaratikise hake joli be min dijé kono san kono? Sikaratikise miliyan

6000 de be min diné kono san o san. Jamana senyerékörök kono, ce hake ka bo sikaratiminna hake la, ka soro caman be ka fara o hake kan netaa-nini-jamanaw kono. Sabu jugu te temen sira kan, ka masoro ale de be adamaden halakili k'a to a sen kan. I komi an bee lajelen b'a don cogo min, adamaden nin ta ka nafafen kanu fo a farikolo n'a hakili an'a danberonogofenw. Oycie dekanima, an jeogonke Amadu GARI Kante ben'a dadon adamaden ninkanufen joyoro la a ka adamadenya rotijeni na. N'o kera, aw b'a don munna dobo be min, munna dorogu be ta; munna sira be min, munna kafe nuwaruw be min.

Kan ben

Tuya Sidi

o san, sira de be ke sababu ye ka den ba caman labange ka soro u ma se, walima k'u nalontalen labange.

A kera sikarati ye wo, a kera siramugu ye wo, a kera tabadaga ye wo, sira fan si ma ni adamaden ka kénéya ma. ALENIDÖŁBAKİDÖRÖGUW, an

jugubaw de don, minnu b'an ka dijenatige ke bofu safu ye, k'an ninw kunmasuli, k'an juguw nagali. An ka sira ye k'a to yen, n'o kera, an be k'an yere ma sabunumanw ye.

Tumani Yalam Sidibe

KA SE DUGUW MA

Sigijögonya joyoro Adamadenya la

Sigijögonya yecogo ye fila ye. A kelen si sababuntantte. A be lajini, i ko, k'a dabo a kanma. A be latige, ka soro mögo sigilen te n'a ye. A föl ye mögoye, minnu be mögon kan, so kelen kono. A filanan ye mögoye; minnu ka sow fan bee norolen be mögon na. Tuma döla yere, mögo minnu be kare kelen na, kin kelen kono, olu b'u ka sigijögonyako fö. Hali mögo minnu be kin kelen kono, olu döw b'u ka sigijögonya da kene kan, cogoya la, min b'u surunya mögon na, ka temen dugu kin taw mögoye kan. A kera cogo o cogo, mögo minnu ka surun

mögonna, ni minnu ye, animinnudonnen be mögon na, ka temen minnu kan, olu tinw be mögon na, ka temen yorjanmögöw kan. O deye sigijögonya taamaseere ye.

Ni mögöw tin be mögon na, aw ka kow bee be ke kelen ye, a numanw far'aw jugumanw kan. O be ke, k'a soro sigijögonyako t'a la. Nka, sigijögonya de b'a kow mögoya, k'u lateliya, k'a da sigidakelenko kan. Obajira, konitinye sigijögonya taamaseere ye, je ye adamadenya taalan ye. O de bëna ni sigijögonya joyoro ye, adamadenya la,

wali tin joyoro, je la. Tin ani je be tali ke fen caman kan, i ko dusu, jogo, naniya ani mögoya n'u mögonaw. Olu de be sigijögonya diyayoro n'a goyayoro da kene kan. O de kanma, a be fö, ko sigijögonya fan bee ye gaasi ye; ko sigijögönsöñö ye dalateliya ye, ko ni sigi meennä, mögöw be mögon don; ko ni sigi diyara, a be ke balimaya ye, n'a goyara, a be negebo ye, mögöw be tige mögon na, fo k'u da tige mögon na, kuma te ka don mögon kan. Sigijögön döw b'u musow n'u denw, an'u balimaw korofo, n'u taara sigijögönjugu fen o fen ka so

kono. Obesorodimin, walimonebonyako jugu de fe, minnu donn'u la, o tigilamogow fe. Dow te korofoli ke, n'u ya men k'u ka dukonemogow taar'a tigilamogow ka sow kono, nka, a be don, ukecogola, k'a madiya uye. Olu de b'a kow ta ni hakili ye.

Siginogonya la, ko minnu ta ka gelan ni hakili ye, n'u be fijen bila je la, o ye kunkokebaliya ye ani sginogonyw. tojelikow, u lamaloyalikow n'u dogoyalikow, sira caman kan. O sira dow be mogow tige nogon na, musoko, denko, wariko (sanko jurusarabaliya) minenko, baganko, ani saniyako la, n'o fanba ye yorongoko, namambonyoroko, negekasaboko ani wuluwuluboliko ni jinogobonyoroko n'u nogonnanw ye. A dow be mogow tige nogon na, kalabaanciya, nafigiya, mengoya, nkalon, n'o ye yebalif ye nanbara sonali, nijuguya kisebilen, ani janfa n'u nogonnanla, minnu te horon, ani laadiri ka kewalew ye. Hali mankan lankolon, mogow lafiyebotuma, tilegan fe, wali, dugutila ma fe, o be sginogonyw tojo. O siratge la, denmisennamogo minnu be si u jena, donke ni foli la, olu dow b'a ko temen a dan kan, fo k'a negebo bee la. A ma fo, ko dute kana min fetidow ni kalanbaliyadonw sufe, a ma fo, ko don kana ke, denkundi hi koro ani ko werew la, nka, a fora, k'o jenajew kana mogow tojo, k'u jene, ka sunogo. Dutigiw joyoro b'o ko dansigili la, k'a ke hakelako ye.

Fen o fen be du kelen konomogow jigi tige nogonna, foka se datige, tigenonya, balimafara, denfara, furusa, luwansegen, baaradenbila, teriyatiye n'u nogonnanw ma, ola de fana be sginogonya tije, kare kelen ni kin kelen ani dugu kelen bee kono. U b'a tije baarakeyorow la, foroba kunda, kenyereye kunda, ani sugufiyew la, bawo, sginogonyakob'oyorow bee la. A misali do ye jeneya ye, sginogonyw n'u furunjogonyw ce, fo ka denko, wali, furusako b'a la. A misali do de fana ye nanbara ye, wariko sanuko, dugukolo, ciyenko ani sebenko n'u nogonnanw ye. N'a fora, ko sginogonya ka gelan, o ye tije yere de folen ye, ka masoro, a te diya, k'a sabati, jogonumanya, yeredon, tilennenya, jelenya, fonisireya ani

limaniya n'u nogonnanw ko, minnu be mogow bila, nogon bonyali, ani nogon gaasi sigili sirawkan. Nibonyate mogow ce, u be fen bee ke nogon na.

Dine latige ko bee dalen be bonya de kan. Faamaya ni faantanya, ceya ni musoya, ani maakorobaya ni denmisena t'o la. Nka, sginogonya dow la, faama dow ni setigi dow ka jate te b'o yoro kan. O kanma, a dow t'u kunko fosi bonya da sginogon bololankolonw kan. Olu fana b'u danbe laje, k'i sigi, k'u nafolotigi damaw laje, nogonkunko ke la. Segen ni kongo, ani minnogo b'u la, nka, o te sginogon fentigiw ka sira ye. Sginogonya diya do ye don-ka-bo ye, nogon kan, bawo, sen kelen te sira bu, wa, a be mogow ka sokonokow lakodanni nogoya, n'a ma ke ni mogo were ka lakalili ye. Diineko ni siyako ani politikiko mankan, ka ye donkaboko la, nogon kan. Olu ye fenw ye, minnu ni mogoya te sira kelen na. Silame ni kereciyen mana don nogon kan, sginogonya siratge la, o mankan, ka ke baasi ye, dije kono, k'a d'a kan diine bee soonna sginogonya matarafali ma, k'a fo k'a gelyea. Dow be ke nogon fe, sigi kono, fo ka furuko kuma b'a la, nka, o te ben dow ma, k'o sababu ke siyako ye. Fen min ka jugu n'a ko bee ye, o ye politikimogo dow bancogo ye nogon na, k'a sor'u ka sow norolen be nogon na. N'o tigilamogow tun be se, k'a faamuya, ko mogoya ka koro ni politiki ye, ko pariti politiki camanko te jugu camanko ye, ko pariti caya o caya, a kelen si te se k'a tonden bee lajelen jenabo, yoro bee la, jamana kono, an'a kokan, i ko janaja, koro, denkundi, ani lanagaliko werew, k'a soro sginogonyw sen t'a la. O t'an ka lada ye, kuma t'an danbe ma. Ni mogo dun y'a don, k'i ka mogoya te je fen o fen ko, i kan'o ke bolokofefen ye, i k'o nobo, ka gere a la. O b'i n'a fo sginogon, donnikelaw ka fo la, an ka kow be jininka min folo la. O de ye sginogonyako ke labatoliko ye. Ni mogo min m'a labato, i ka d'a la, k'i ni mogow te nogon fe. N'i dun ni mogow te nogon fe, i ka d'a la, k'i ni Ala te nogon fe; i ka d'a la, k'i ni sitaane de be nogon bolo. Mogow de be soro, minnu b'u kalalafili sginogonyako la, nka mogo te

soro yoro si, dije bee kono, min t'a joyoro bonya don, adamadenya sabatili la. Bee b'a don, ko sginogonw b'u ka gundolako ni suturako minnu kalama, olu dow ye ducikow ye, i ko jenevako (karisa ni karisa ce be nogon bolo; karisa be karisa muso kan; karisa b'a balima do furumuso kan; karisa b'a yere denmusokan; karisayekonodawoloba la; karisa n'a ka baaraden be nogon bolo, on'a nogonna furusakow). Aduciko do fana ye denkoye, i ko halaladenkonu namaadenko (karisa den t'a den ye, a fayereye karisa de ye). K'a ta ni kowla, fo ka se nanbarakow ma, ciyenko, wariko ani dugukoloko la, minnu ye dow ka nafolesoro sababuw ye, olu gundow berotoli be sginogonya mincogo la. Ni mogo y'i kalalafili cogo o cogo, k'i yere mine cogo o cogo, sginogon do be bo i ka ko do kalama don do la, bawo, dogonogonna ye yorjanko de ye. N'a y'a soro bonya b'i n'o tigi ce, o t'a kolakali, k'i wayiba cogo si la. O de b'na ni sigi mineli ye mogoya bolo kan. O siratge la, hali ni dusukasi b'i la, kan'i yere fisaya mogow ma, kan'i jesi si u koro, don u kan, tuma ni tuma, k'u ladiya. Tuma do, kumaduman ka fisa ni wari ye, senjo ka fisa ni ciden ye; nogonfaamuya ni yaafa ka fisa ni mankan ani kele ye. Sigi la, musow ka kele laban ye ce w ka kele ye, denmisenkelle laban ye maakorobakele ye. Sigi donyoro n'a boyoro caya kanma, fen min y'a masiri ye, n'o b'a nege don mogow la, n'o te mogow nimisa, o ye numanya ye, min koro ka ca. A bee be gasisigi de ko, ka bonya ni karama far'o kan. N'i y'olu tiime, mogo t'i togojugu fo, mogo t'i wayiba, sanko, k'i koro yorow la, wali, k'i kele, kene kan, ani dogo la. Kele min be ke dogo la, o de ka jugu. Bee b'osidon... Ni nin kown'u nogonnanw te sige la, a be diya, k'a ke badenya ye, fo bee be lafiya, k'a da hakilisigi kan. Ni sige diyara, ben be ke, kelenya be sabati, hakili be dayelen, garisike be lafoni, soro be yiriwa, here, wasa, nisondiya ani daamu be don bee yecogo la. Sige latiger'o de kanma. O temennen ko, an ka kan ka muju, ka sabali, k'a d'a kan, dije sginogonya ye waatilako doren de ye...

Amadu GANI Kante

Bamako: Afriki sennatolatan faaba

K'a ta san 1995 mëkalo tile 14 na, ka taa a bila a tile 28 na, Afriki jamana seegin sennantolatanton mankanninw yeñogon'sorò Bamako, utogola kupuba fôlajenajew kanma. Tile 15 kono, Mali, Gana, Nizeriya, Lagine, Mozanbiki, Bosuwana, Sudan ni Tinizi jamana ntolatanton mankanninw cedenw y'u seko n'u döñko bee lamaga ntolatan kanubaga ba yirika caman jekoro peresidan Modibo Keyita togola ntolatanfere kono.

Karidon san 1995, mëkalo tile 14, yanni ntolatannaw ka bo ferè kan, Afriki ntolatanton mankanninw ka jenajeba in labenjekulu mögow ye dunanw bisimila n'an ka jenaje daw ye. O siratege la, Mali denmisén nciniw ye je-ka-donba ke min lajera dunanw ni dugulenw fe ni nisondiya ye. Denmisénw ka je-ka-don senfe, Mali ntolatanna koro Salifu Keyit ka ntolatan kalanso kalandenw bora k'u seko n'u döñko jira ni ntola-kerun-kerunko saramaw ye u yere danmaw ni nogon ce. Kadòw ka foli fana tun be jenajekene in kan.

Nege kanje 17 waati, setiginemaa Ibrahima Bubakar Keyita ye foli ni taanuni lase Afriki sennantolatan baarada jemogo Isa Ayatu n'a jenogonw bee ma, ka soro k'a fo ko jenaje dayelenna. Malifarikolonenaje minisiri Bubakar Karamogo Kulubali, Mali ntolatanko baarada jemaa Amadu Jakite, Faransi jamana arajosoka ciden, ka fara Afrikiarajoso werew ka cidenw ni dunanba caman werew kan, olu tun fana be kene in kan. Ntolatan kupu in nogondere folo kera Mali jamana ni Gana jamana ntolatanton mankanninw cedenw ni nogon ce.

Gana jamana ntolatan mankutu ni Mali cedenw senkoromadondonni koson, jama bora nin don in ka taa Modibo Keyita togola ntolatanfere fateful kabini tilerofana-dun waati. Nin

Gana cedenw ta kera nagali dan ye Modibo Keyita togola ntolatan kene kan

don in, sanga 90 kono, Mali ntolatan kanubagaw ta kera kamanagan dan ye bawo Gana jamana cedenw ma fiñeboda si to Mali samatasäge mankannin cedenw bolo. K'a ta ntolatan wuliko folo sanga folo la, fo a sanga 45 nan, Gana cedenwy'u seko n'u döñko bee fense Modibo Keyita togola ntolatanfere kono mögow jekoro. O galabu keneya tono kera Gana jamana ka kuru folo donni ye u ka ceden Sule Baba fe, ka ben wuliko folo sanga 40nanma. Segenna fiñebokera o kuru kan.

Ni Mali samatasäge mankannin cedenw dan kera boli-boli ye ntola nofe wuliko folo la, wuliko filanan, u degelibaga Mori Goyita ye döñsen, kura don u senkoró min kera sababu ye ka nogonkunben in jija kosebe ntolatanton filaw ni nogon ce. Haruna Jara ni Daramani Kulubali ladonni ye ninkura fiñesamatasäge mankanninw la. Ntola golobara kosebe wuliko filanan kono, nka o bee n'a ta, Gana jamana ka kuru kelen donnem ma se ka nonabila cogo si.

San 1995 mëkalo tile 14 nogonkunben ntolatan filanan kera Mozanbiki jamana ni Tinizi jamana

cedenw fe fitirimagen waati. I n'a fo Mali ni Gana jamana ta, Mozanbiki ni Tinizi jamana ntolatanton mankannin cedenw ka nogonkunben ntolatan sanga 90 fana sebekoro wusura galabukeneya ni ntolatan sarama hukumu kono. Mozanbiki jamana ye nogonkunben kuru folo don, nka Tinizi jamana cedenw y'o nonabila ka laban ka kuru filanan don Mozanbiki jamana cedenw kun wuliko filanan sanga labanw kono. Tinizi kuru 2, Mozanbiki kuru kelen, nogonkunben o kuncer'okan.

Afriki ntolatanton mankanninw ka kupu jenaje tile filanan, nogonkunben ntolatan fila kera. Wulatilejan waati, Nizeriya ni Bosuwana jamana ntolatanton cedenw ye nogon dere. Ntolatan sanga 90 kono, Nizeriya jamana cedenw y'u ka hanaya jira. K'a ta uyereka celu da, fo Bosuwana ka celu da, Nizeriya cedenw ye ko suguya bee lamaga ni ntola ye. O nogonkunben filekan laban ye Bosuwana bo bolo la. Nizeriya kuru 4, Bosuwana kuru 0

Nogonkunben ntolatan filanan kera Lagine ni Sudan jamana ntolatanton mankannin cedenw fe: Kuru 1 ni 1, olu

Nizeriya cedenw n'u ka galabukene ya bëe, u y'u wasadon jeyoro filananya la...

farala njogon na o kan sanga 90 ntolatan sarama kofe, min kera ne daamufen ye.

Afriki ntolatanton mankanninw ka jenaje tile 3nan don njogondere folo kera Nizeriya ni Mozambiki jamana fe. I n'a fo u ni Boswana jamana cedenw ta, Nizeriya cedenwy u deliko lamaga Mozambiki jamana cedenw kan. Sanga 90 labanna Nizeriya ka kuru 2 kan. Mozambiki ka segen tono kera falaki ye. Njogonkunben ntolatan filanan kadara kono, Mali samatasäge mankanninwi Tinizijamana cedenw y'a saran. Wulikofolosangafolow sigasiga temennen ko, Mali samatasäge mankanninwi Tinizi cedenwyentola jija un'i njogon ce. Wuliko folosang 19 nan, Seyidu Cise ye Tinizi celu yaara.

K'a ta o waati, fo wuliko folo sanga laban, Tinizi jamana cedenw ye daga sigi Mali jo da la. O bëe n'a ta kuru kelen donnem ma se ka nonabila. Wuliko filanan sanga 2nan yere la, Seyidu Cise taara Tinizi cedenw baga-baga. Sanga 14 nan, Nanbala ye Tinizi celu dulonnege fan kelen konkon ni ntola ye. O wale damado ye Mali ntolatan kanubagaw hakili sigi doonin, bawo ntolatan hukumu kono, o ye cedenw ka galabu kene ya taamaseere ye. Sanga danmado o kofe, samatasäge

mankannin cedenwy u ka kuru dafa 2 la. O kuru filanan in kubenna ni nisondiyaba ye samatasäge mankanninw kanubagaw n'u senkoromadondonnaw fe. O nisondiyaba ma ke fen kuntaala jan ye bawo sanga danmadokurudonnikofe, yeelentigera Bamako fan bëe lajelen na. Dibi y'i suuruntolatanfere kan. Sanga 15 dibilla-sigma toto Malintolatan kanubaga si la, bawo n'a tun ye sanga 45 soro, segin tun be ke njogonkunben in kan don were. Ala barika la njogonkunben to kera Mali kuru 2, Tinizi kuru 0. A kuncer'ko kan.

Farafinna sennantolatanton mankanninwka kupuba janasennabo ntolatan kadara kono halisa, Nizeria jamana cedenw ye Sudan cedenw dere kuru 3 ni kuru 0. O ko, Lagine jamana cedenwyebosuwana cedenw minakuru 3 ni 0. Tile 4nan njogondere senfe, Nizeriya janawayekuru 7 kerun Tinizi celu kono. O kofe, fitirimagen waati, Mali samatasäge mankannin cedenw ni Mozambikijamana cedenw ye njogondere. Habada, ntolatan kasaara ma bonya ka nin don in ta bo. Bawo, K'a ta wuliko folo sanga folo la, fo ntolatan sanga 90 nan, seri-ka-bin ma kötige Modibo Keyita tögola ntolatanfere kono mogow je koro. Njogonkunben in kucera Gana jamana cedenw ka se kan; kuru saba ni fu. Gana ni Lagine jamana ka njogonkunben bannen, oluye ferelabila Mali samatasäge mankanninw ni Nizeriya jamana cedenw je. I n'a fo Gana ni Lagine, Mali ni Nizeriya jamana cedenw ka njogondere kera ntolatan fankelenna ye, bawo k'a ta

17 nan, Mali samatasäge mankannin cedenw ka celu yaaralen, u senkoromadondonnawcamankirinna. Waati danmado o kofe, Mozambiki jamana cedenw y'u ka kuru dafa 2 la. Mogokirinta cayara. Wuliko 2nankono, samatasäge ceden Bubakar Jara ye samatasegewka kuru folodon. Ofana na, senkoromadonna döwkirinna. Mali ni Mozambiki jamana cedenw ka njogonkunben o kuncera o kuru 2 ni 1 kan. O dugumasara filan celi ma samatasäge mankanninw desse Afriki sennantolatanton mankanninw ka kupuba cérötigé ntolatan kene lasoroli la. Nka, o bëe n'a ta kirinni ma kötige. Fure fila bora a ko la.

Afriki ntolatanton mankanninw ka kupuba janasennabo laban kera Lagine jamana ni Nizeriya jamana ka njogondere ye. Kuru 2 nikelen Nizeriya y'o ke Lagine la. O don kelen fitirimagenda fe, Sudan ye Bosuwana dasi kuru 2 ni 1. Afriki ntolatanton mankanninwka kupuba janasennabo njenajew kofe, Mali, Nizeriya, Gana ani Lagine jamana cebowkera cérötigé ntolatanwye. Bosuwana, Sudan, Tinizi ni Mozambikijamana cedenwye sotaa minenw siri.

Alamisadon, san 1995, mekalotile 25, Gana ni Lagine jamana ntolatanton mankan cedenw ye njogondere farafinna ntolatanton mankanw ka kupu folo cérötigé ntolatanw hukumu kono. Nin don wulatilejan waati fe, ntolatanfere Modibo Keyita kono mogow y'u new mijne sebekoro mada bawo Gana ni Lagine cedenw ma b'u jigi koro. Ntolatan sanga 90 kono, Lagine ni Gana cedenw ye ntolatan sarama fense Modibo Keyita tögola ntolatanfere kono mogow je koro. Njogonkunben in kucera Gana jamana cedenw ka se kan; kuru saba ni fu. Gana ni Lagine jamana ka njogonkunben bannen, oluye ferelabila Mali samatasäge mankanninw ni Nizeriya jamana cedenw je. I n'a fo Gana ni Lagine, Mali ni Nizeriya jamana cedenw ka njogondere kera ntolatan fankelenna ye, bawo k'a ta

wuliko fôlo sanga fôlo la, fo ntolatan sanga 90 laban, Nizeriya cedenw ye daga sigi samatasäge mankanninw da la. Nin don ntolatan wuliko fôlo sanga 26 nan, Nizeriya cedenw ye bala ka jigin do k'an ka jôda la min ganko jugu koson, samatasäge mankan ceden do y'a kunkolo ke ka ntola kerun an yere ka celu kono. Sanga 36 nan, samatasegew ka celu yaara ko kura. Sanga 56 nan na, celu yaarala tugunni. Nin bee lajelen kera, samatasäge mankanw se kera kuru 1 de ye. Kuru 3 ni 1 nôgonkunben kuncer'o kan. Mori Goyita ka degedenw fiyekura. Haruna Jara, Seyidu Cise ni Nanbala ka cesiri ni galabu keneya si ma se ka samatasäge mankanninw ka kurun lase Afrika ntolatanton mankanninw ka kupuba cerotige ntolatan dankan na. Mali ntolatan kanubagaw ta kera nisongoya dan ye.

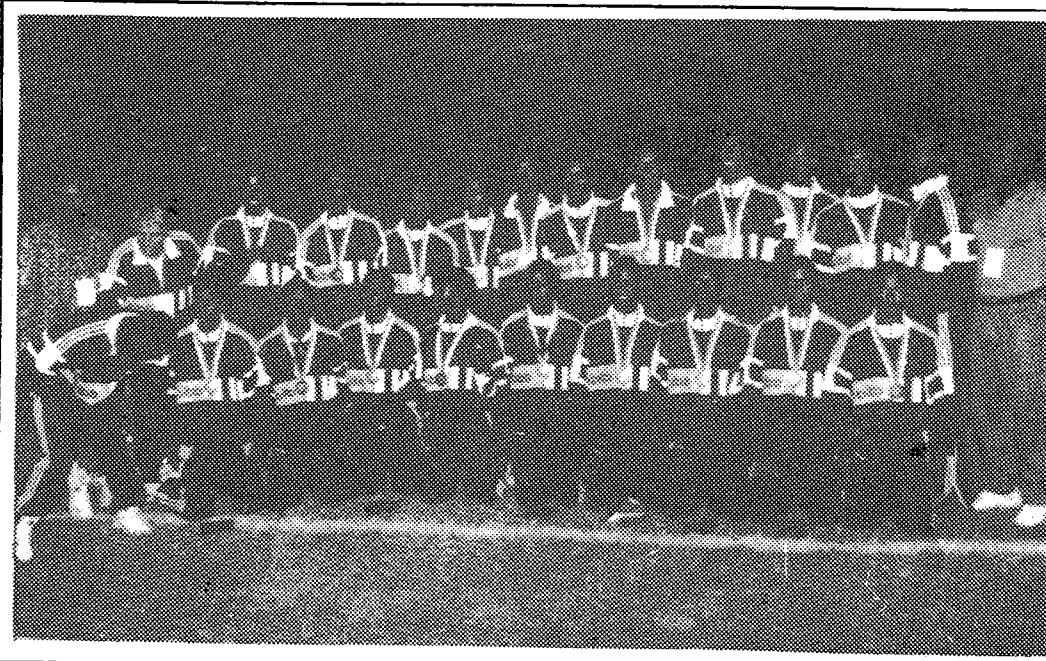
Karidon san 1995 mekalo tile 28, yanni nana mine nana (Nizeriya jamana ni Gana jamana cedenw) ka nôgonderewati ka se, Mali samatasäge mankannin cedenw ni Lagine jamana cedenwy'asaran joyo sabanan no fe. Ni samatasäge mankannin cebow ye Mali ntolatan kanubagaw nisongoya Afrika ntolatanton mankanninw ka kupuba cerotige ntolatanw senfen, u ka joyo "sabanan nôgokel" wolola jigi waaro la. Ko sababu ke u ka dugumasara ce ye o fana na. Lagine jamana cedenw ka kuru fôlo donnen ko wuliko fôlo ntolatan senfe, samatasäge mankannin cedenw ye boli damine o nonabila no fe fo ntolatan sagan 90 ko muru-muruw kono. O waati la, ntola porokotora ka na Lagine jamana jo masurunya la, kerefe mero taamaseere yelen ko u fe, Lagine cedenwy'ujobawouhakilila la fililajola bena o fili la jo. I n'a fo sanmekeru, Daramani Kulubali ye Lagine celu yaara. Nôgonkunben kera kuru 1 ni 1. Cebogonna ntolatan sanga 30 ntolatan kera walasa ka ton fila ninnu bo nôgonna. Lagine jamana ceden

Dani Sidibe n'a tôngonw wulila ni dusukura ye ka fere fan bee ke senno ye. Samatasäge mankanninw y'u ta ke yereñintolantan ye min taamaseerew kera kufé-ntolakerun, cibabawu ni ntola labolicaman ye fere kono. Sanga 120, ntolatan kofe Lagine cedenw ye Malidenw ka joyo sabayalonnijigiyaminen dafiri. Lagine kuru 2 Mali kuru 1 nôgonkunben kuncer'o kan. Karidon fitirimagenda fe, joyo sabanan nofe ntolatan bannen ko, Nizeriya jamana ni Gana jamana y'a saran Modibo Keyita togola ntolatanfer bin kene kan, Afrika ntolatanton mankanninw ka kupuba folayalonnikanma. Sanga 90 ntolatan wolola kuru kelen ni kelen na tønnana fila ninnu ni nôgon ce. Gana jamana fôlo ka Nizeriya celu yaara. O kuru nonabilalen, ntolatan ladala sanga 90 to kolonkolonna ka ban tayi kuru were ma don.

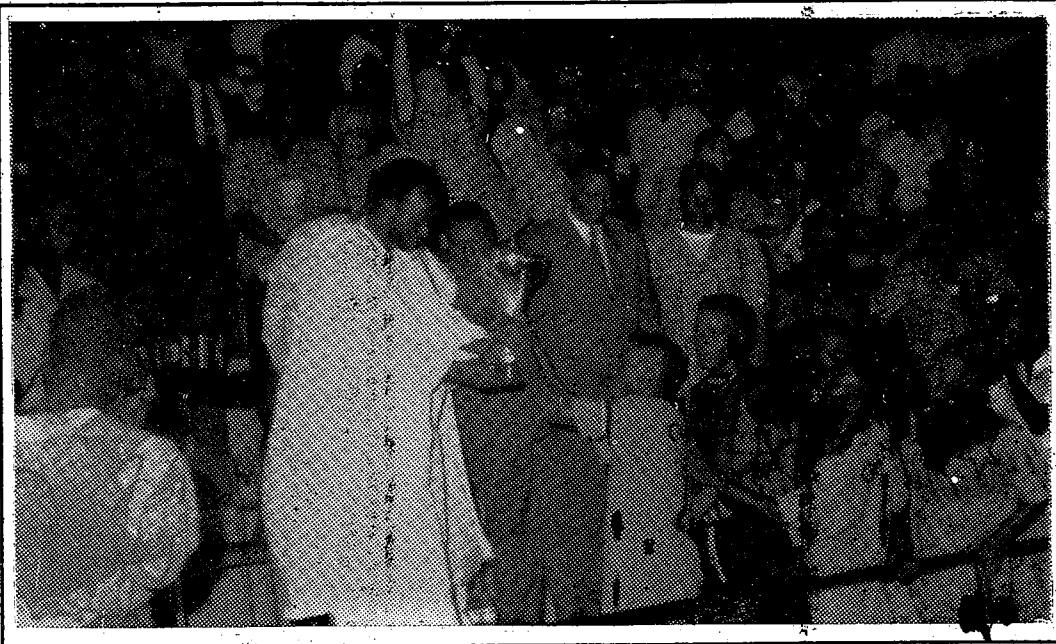
Cebogonna ntolatan sanga 30 dira ton fila ninnu ma walasa sebagai ka soro. K'a ta cebogonna-ntolatan sanga 30 damine la f'a laban, ntolatan duman kanubagaw ta kera wasa dan ye. Ko sababu ke nôgonkunben in diyako jugu ye. Dije seleke 4 ntolatanton mankanninw ka kupuba tanko laban nôgondere laban kera

Gana jamana de ni Nizeriya jamana ntolatanton mankanninw ni nôgon ce 1992 san na. O siratege la, Nizeriya jamana denmisew fora ka wuli k'uo ni kupu ni qanaya joyo sabayalonnijigiyaminen dafiri. Gana kera Dije seleke 4 ntolatanton mankanninw ka qanaya filanan ye). Nin ton fila ninnu ka nôgon soro Afrika ntolatanton mankanninw ka kupu fôlo, nenaqew laban na, o waleya ma bala ntolatan dønba ga si la k'o sababu ke u ka ntolatan dønbiya sabatiko jugu ye nenaqew damine na. K'a ta nøbila ntolatanw la, ka se cerotige ntolatanw ma; Gana ni Nizeriya jamana ntolatanton mankannin cedenw kera fîne barikama ye, kumbencogo ma soro minnu na ton tow fe cogo si la.

Karidon, san 1995 mekalo tile 28, Afrika ntolatanton mankanninw ka kupuba yaloni kanma, Gana ni Nizeriya cedenw ye ko bee lamaga Modibo Keyita togola ntolatanfer kan. Sanga 90 kono, ton fila ninnu cedenw yentola jija uni nôgonce. Gana cedenw fôlo ka Nizeriya celu yaala. O kuru nonabilara. Ladala sanga 90 kolonkolonna o kuru filaw kan ka ban tayi. U kelen si ma kuru were soro. Cebogonna ntolatan sanga 30 kono Gana jamana cedenw y'u ka kuru dafa saba la, Nizeriya dan kera kuru

... Laginekaw kôni nisondiyara n'u ka joyo sabanan ye

Setigi Jónkunda Trawele ye kupu di Gana ñanaminenjanaw ka cedenkuntigi ma

kelenpe ye.

Afriki ntolatanton mankanninw ka kupuba fôlo ñenajew foorilen kô, tñnnjana minnu sôròla olu file : Gana kera ñana-mine-ñana ni kupuba yalonbaga ye, Nizeriya kera tñnnjana filanan ye ka Lagine jamana da olu kan. Afriki togo la, nin tñn sabaw de bëna taa dîne seleke 4 ntolatanton mankanninw ka kupuba ñenajew, utikalo la Ekuwateri jamana faaba kôno, kuwito.

So-ci-turu - kana da dici kun, wa ba-ja-turu fana kana da jitala kun. tuma minni lagine jamana ntolatanton mankannin cedenw ye farafinna kupuba in joyoro sabanan ntaraki ka bô samata sege mankan cedenw je kan, Modibo Keyita togo la ntolatantre jamaba in bëe jera k'a fo ñogon fe ko "i yee goyita - i yee, Goyita !" o kô ntolatan kanubaga caman dusu futinera an ka cedenw kôro. Osiratege la, dôw ko ko hali u tun k'u momusow demen furu-furu jiran na!... Kunun (san 1994) Samatasège korbâlenw seginna ni joyoro 4 nan ye ka bô tinizi, bi Samatasège mankanninw dan kera joyoro 4 nan. O y'a sôrò olu ñemogow (Samatasège bawmankanw) cedenw se këfa joyoro 4 nan ye u ka kupuba ñenajew senfe Nizeriya jamana kôno. Nin sarajuguw bëe cera an ka

ntolatannaw fe u kari-kari kelen kô fere kan. Kabarali togo la kupu min tana kera saralon, an dan kera joyoro 4 nan ye. Joyoro naaninan fôlo talen kô, ntolatan ñenabôbagaw ko k'o bë ketaasi-bila fën ye don nataw labenw hukumu kôno. Dôker'o kô, ka dôwére ke. O taasibilako in, haketo b'a la, a' y'a to an ka siga ò la sa, bawo Afriki ntolatanton mankanninw ka kupuba ñenajew senfe taamaseeresim'a jira ko yelema donna an ka cedenw labencogo n'u ntolatancogo la. Ni tali kera samatasège mankanninw ka ntola tancogo lahala la tile 15 ñenajew kôno, uye bokodûru ke fere kan seko kelen, dasiko 4. Nin tile 15 ñenajew kôno, a dara kene kan k'an ka denmisénw dan ye joyoro 4 nan ye bawo hali ntola lâjoko ñuman, u caman te se o la, sanko ka jago don ntola tancogo la.

Sogo ka fasan muru da ka go;

Halini Malika joyoro 4 nan koma ke lada ye, a bilâma hake caya bë maa bila hakilijagabo la. Wa tuma o tuma, joyoro 4 nan tali kofe ntolatañko ñenabôbagaw bë kumamugu banbalî ke k'uyere sutura: ntolatañko baarada mulukulen don; dusu te ntolatannaw la, wariko n'a ñogonnaw bëe fora ka Malidenw tulokorola gan n'u ka dusu kasi an'u ka kumasuli ye. K'a ta san 1991 marisi kalo la, fo an bë don min

na i kôbi, wariko ni baarakeminenko ta fan na, farikolo ñenajemini si on tolatan kanubagaw y'u seko ke. Mamadu Konaté togo la ntolatanfere labenna, Modibo Keyita togo la ntolatan fere labenna kôsa in na. Farafinna, ñenajebawntolatanwjaben hukumu kôno faso ntolatantonw bë bila ka taa dafejamanw la (an ka samata sege mankanninw ye Kalo 2 laben de ke an ka jamana kôno an'a kôkan), Samatasège korbâlenw tun taara kodowari jamana kôno kupuba labenwhukumu kôno. Nka nin bëen'a ta an tñc ye joyoro 4 nan ye, wa ntolatannanw ka dusu de b'o sôrò n'ote, ntolatansen sabatilen si t'u bolo min bë mogô hakili sigi. Wariko o, dusuko o, f'a ka faamu Mali ntolatan ñemaawbeefé, kontolatantekaraba, wa ko gariselako gansan te. Bi ntolatanton ñanaw te jine ye, wôkulô fana t'u ye, olu b'u ka donjan temennenwbaarakelenwdetonokan. N'a ma je k'an kan ka go, k'an t'a fe ka fara dônkilida la, an ka taa ntolataton kalan so ni ntolatan kanubaga jönjönw ye walasa kerefemeru lada wulien kô, an ka ntolatan ka se ka joyoro 4 nan foli lada wuli.

Bakari Sangare.

Jekabaara ko di?
A kô ka cikelaw kunnafoni,
k'u kalan ani k'u lafaamuya

JEKABAARA SEBENNEKULU
Lahâl kuntigi
Tumani Yalam Sidibe
Sebennekulukuntigi
Tumani Yalam Sidibe
Sebennekulu mogow
Bakari Sangare, Amadou GANI, Karéte anti Bubakan Kultibali
Sebenyoro prodinateer la
Jamana gafe sebenyoro
Baaratelugoraw
MAKOCI, "OCED", "SNV"
Jensemjoraw
MAKOCI, "ODIK", OTIWALE, "ODIMO"
Labugunjoro, Kibaru
Bongoroko hake : 11 000